

Bryssel, 13.2.2009
MARE D(2009) 1460 (Annex)

Kuulemisasiakirja Itämeren lohien hoitosuunnitelman kehittämisen tueksi

JOHDANTO.....	2
1. ITÄMEREN LOHENKALASTUKSEN HALLINNOINTI.....	2
1.1. Taustaa	2
1.2. Biologiset näkökohdat	5
1.3. Kantojen nykyinen tila	5
1.4. Lohenkalastus Itämerellä.....	6
1.4.1. Ammattikalastus	6
1.4.2. Virkistyskalastus	7
2. MUITA ITÄMEREN LOHIKANTOJA UHKAAVIA TEKIJÖITÄ.....	8
2.1. Elinympäristöjen tuhoutuminen	8
2.2. Jokien huono veden laatu	8
2.3. Geneettinen häviäminen ja kantojen elvyttäminen	8
2.4. Postsmoltti-eloonjänti meressä.....	9
2.5. M74-oireyhtymä.....	9
2.6. Dioksiini	9
3. EDELLISEN SAP-OHJELMAN ARVIOINTITUTKIMUKSEN JA UUTTA HOITOSUUNNITELMAN KOSKEVAN LAUSUNNON PÄÄTELMÄT.....	9
3.1. Tieteellinen selvitys.....	9
3.2. Sosioekonominen arviointi.....	11
4. KYSYMYKSIÄ LOHEN UUDEN HOITOSUUNNITELMAN VALMISTELUN TUEKSI	12
4.1. Yleiset tavoitteet.....	12
4.2. Pyyntiä koskevat valvontasäännöt, TACit mukaan luettuina.....	12
4.3. Tekniset toimenpiteet	13
4.4. Tuotantotavoitteet.....	13

4.4.1.	Köyhtyneitä jokia koskeva erityistavoite	13
4.5.	Toimenpiteet luonnonvaraisten ja viljeltyjen lohisaliiden erottamiseksi toisistaan.....	14
4.6.	Geneettisen monimuotoisuuden säilyttäminen.....	14
4.6.1.	Kutevien kalojen vähimmäismäärän vahvistaminen.....	14
4.6.2.	Viljeltyjen lohien määrän rajoittaminen.....	15
4.6.3.	Viljeltyjen lohien istuttamista koskevat säännöt tai suositukset	15
4.7.	Toimenpiteet elinympäristöjen ja veden laadun parantamiseksi.....	15
4.8.	Täytäntöönpanosuunnitelmat	15
4.9.	Tukiryhmä	16
4.10.	Seuranta ja raportointi	16
4.11.	Valvonta ja vaikeudet erottaa toisistaan meritaimen ja lohi.....	16
4.12.	Tutkimus.....	17

JOHDANTO

Asiakirjan tarkoituksena on kuulla sidosryhmiä osana vaikutustenarviointimenettelyä, jonka komissio on käynnistänyt tarkastellakseen eri vaihtoehtoja Itämeren lohien uuden hoitosuunnitelman kehittämiseksi. Kuulemisasiakirja perustuu sekä kansainvälisen merentutkimusneuvoston (ICES) lohienkalastusta koskevista lausunnoista^{1,2,3,4,5} saatuihin tietoihin että sosioekonomisen selvityksen⁶ tuloksiin. Lisäksi käytettiin muita Itämeren lohikannan biologiaan ja hoitoon liittyviä tieteellisiä lähteitä ja tietoja.

1. ITÄMEREN LOHENKALASTUKSEN HALLINNOINTI

1.1. Taustaa

Kansainvälinen Itämeren kalastuskomissio (IBSFC) hallinnoi Itämeren lohikantoja vuodesta 1974 vuoteen 2005, jolloin sen toiminta lakkasi⁷. IBSFC suositti vuonna 1989, että lohisaliitit olisi vahvistettava tasolle, jolla säilyy riittävä määrä luonnonvaraisia kutukypsiä kaloja luonnonlohikantojen tuotannon lisäämiseksi ja ylläpitämiseksi. Vuonna 1991 otettiin ensimmäistä kertaa käyttöön Itämeren lohien suurimpien sallittujen saaliiden (TAC) järjestelmä.

1 ICES advice 2007, 8.4.14: Salmon in the Main Basin and the Gulf of Bothnia (Subdivisions 22-31).

2 ICES advice 2007, 8.4.15: Salmon in the Gulf of Finland (Subdivision 32).

3 ICES advice 2008, 8.4.14: Salmon in the Main Basin and the Gulf of Bothnia (Subdivision 22-31).

4 ICES advice 2008, 8.4.15: Salmon in the Gulf of Finland (Subdivision 32).

5 ICES special advice 2008, 8.3.3.3: Request to ICES for advice on management of Baltic Sea salmon.

<http://www.ices.dk/committe/acom/comwork/report/2008/Special%20Requests/EC%20Revision%20of%20salmon%20action%20plan.pdf>

6 Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos SI2.491891, FISH/2007/03 – Lot 6, 2009. Data analysis to support development of a Baltic Sea Salmon Action Plan.

7 IBSFC oli foorumi, joka kokosi yhteen Venäjän ja Itämeren alueen nykyiset EU:n jäsenvaltiot (joista kaikki eivät olleet vielä jäsenvaltioita kyseisenä ajankohtana).

Vuonna 1997 IBSFC hyväksyi – osittain M74-oireyhtymästä johtuneen kantojen voimakkaan alenemisen seurauksena – lohikantojen elvytysohjelman (SAP)⁸, jonka päätavoitteena oli Itämeren luonnonvaraisten lohikantojen palauttaminen/elvyttäminen siten, että luonnollinen tuotanto vastaa vuoteen 2010 mennessä vähintään 50:tä prosenttia lohijokien tuotantopotentiaalista. Muita tavoitteita olivat kantojen geneettisen monimuotoisuuden säilyttäminen, mahdollisten lohijokien luonnonlohipopulaatioiden elvyttäminen ja kalastustoiminnan ylläpitäminen mahdollisimman vireänä. Ohjelmassa vahvistettiin myös TACien asettamista kaupalliselle meri- ja rannikkokalastukselle koskevia sääntöjä sekä viljellyn lohen pyyntiä koskevia erityissääntöjä. Tämän lisäksi rannikkovaltioita kehoitettiin toteuttamaan rauhoitusajkojen tai -alueiden ja jokien elinympäristöjen ja veden laadun parantamisen kaltaisia kansallisia toimenpiteitä, joilla täydennetään IBSFC:n toimenpiteitä.

⁸ Kansainvälisen Itämeren kalastuskomission lohen elvytyssuunnitelma 1997–2010.

Vuoden 1999 SAP-ohjelmaan sisältyvään karttaan on merkitty 89 Itämeren alueen lohijokea, jotka on jaettu kolmeen ryhmään.

(1) Joet, joissa esiintyy lohentuotantoa, on **lihavoitu**.

(2) Joet, joissa esiintyy istutettua lohta mutta ei luonnonvaraista tuotantoa, on merkitty normaalein kirjaimin.

(3) Joet, joiden lohikanta on ehtynyt mutta mahdollista elvyttää, on alleiviivattu.

Sen jälkeen kun IBSFC lopetti toimintansa vuonna 2005, Euroopan komissio on jatkanut merilohen kalastuksen hallinnointia vahvistamalla vuotuiset TACit, joihin liittyy rauhoitusajkojen kaltaisia teknisiä toimenpiteitä. Lisäksi eräät jäsenvaltiot ovat jatkanee

entisen SAP-ohjelman tavoitteiden mukaisesti vahvistettujen kansallisten toimenpiteiden soveltamista.

Kaikki Itämeren alueen jäsenvaltiot, EU ja Venäjän federaatio hyväksyivät Itämeren suojelukomissiossa (Helcom) Krakovassa marraskuussa 2007 Itämeren toimintaohjelman⁹. Siihen sisältyy Itämeren lohta koskevia toimia, kuten lohijokien luokittelu ja kartoitus, jalostukseen ja kannan lisäämiseen tähtäävien asianmukaisten toimenpiteiden kehittäminen sekä tuotantotavoitteiden vahvistaminen.

1.2. Biologiset näkökohdat

Lohi on anadrominen laji, joka viettää nuoruus- ja aikuisvaiheensa meressä ja kutee ja viettää poikasvaiheensa joissa. Sukukypsä Itämeren lohi vaeltaa yleensä jokiin kesällä. Se lisääntyy makeassa vedessä, ja kalanpoikaset viettävät yhdestä viiteen vuotta joessa ennen kuin ne vaeltavat smoltteina mereen. Syönnösvaellus kestää yleensä useampia vuosia, ja sen jälkeen lohi vaeltaa takaisin kotijoelleen (kutuvaellus). Useimmat kutukypsät kalat kuolevat lisääntymisvaiheen aikana, ja ainoastaan 5–10 % (pääasiassa naaraita) käy kutuvaelluksella useamman kerran¹⁰.

Itämeren lohikanta (*Salmo salar*, L.) eroaa sekä maantieteellisesti että geneettisesti Pohjois-Atlantin lohesta. Sitä tiedetään esiintyneen noin sadassa Itämereen laskevassa joessa, mutta elinympäristön tuhoutumisen, saastumisen, liikakalastuksen ja muun ihmisen toiminnan seurauksena jokia, joissa tavataan edelleen suvullisesti lisääntyviä alkuperäiskantoja, on nykyisin enää alle 30¹¹.

1.3. Kantojen nykyinen tila

ICES arvioi Itämeren lohikantojen tilaa ja antaa siitä vuosittain lausunnon komissiolle kesäkuussa^{1, 2, 3, 4}. EU:n hoitotavoitteiden sekä kantojen biologisten ja geneettisten ominaisuuksien perusteella ICES on perustanut kuusi arviointiyksikköä. ICES olettaa lähtökohtaisesti, että tietyn yksikön kannoilla on samankaltainen vaelluskäyttäytyminen ja että niiden kalastus- ja hyödyntämistaso on sama. Arviointiyksiköt ovat:

1. Koillisen Pohjanlahden kannat: Suomen ja Ruotsin rannikko Perhonoesta pohjoiseen Rånejokeen asti, Tornionjoki mukaan luettuna;
2. Läntisen pohjanlahden kannat: Ruotsin rannikko Lögdejoen ja Luulajanjoen välillä;
3. Selkämeren kannat: Ruotsin rannikko Daljoesta pohjoiseen Gidejokeen asti ja Suomen rannikko Paimionjoesta pohjoiseen Kyrönjokeen asti;
4. Läntisen päältäan kannat: Ruotsin rannikolle laskevat joet alueilla 25–29;
5. Itäisen päältäan kannat: Viron, Latvian, Liettuan ja Puolan joet;
6. Suomenlahti: alue 32.

Kantojen tilaa arvioidaan suhteessa SAP-ohjelman tavoitteeseen, joka koskee luonnonvaraisen lohen smolttituotannon nostamista 50 %:iin kunkin lohijoen tuotantopotentiaalista. Jokien potentiaalinen tuotanto on laskettu kutuvaiheen onnistumismahdollisuuksien, tuotantoalueen koon, poikasvaiheen ympäristön laadun, vaellusvaiheen aikaisen kuolevuuden ja smolttuutumisiän perusteella.

⁹ Itämeren suojelukomissio (Helcom), Krakova, marraskuu 2007: Itämeren toimintaohjelma.

¹⁰ A. Romakkaniemi, 2008 – Conservation of Atlantic salmon by supplementary stocking of juvenile fish - academic dissertation thesis.

¹¹ Kansainvälinen Itämeren kalastuskomissio ja Helcom, 1999. Baltic salmon rivers – state in the late 1990s, as reported by the countries in the Baltic region.

Itämeren alueen luonnonlohijokien (lukuun ottamatta Suomenlahtea) tuotantopotentiaali on 2,5–5,1 miljoonaa (todennäköisimmin 3,45 miljoonaa) luonnonvaraista smolttia vuodessa¹². Luonnonvaraisen smolttituotannon arvioidaan nykyisin olevan noin kaksi kolmasosaa potentiaalisesta smolttien kokonaistuotannosta ja sen oletetaan pysyvän korkeana myös lähitulevaisuudessa. Tuotanto on kuitenkin edelleen alhaisella tasolla niissä joissa, joihin lohta on istutettu uudelleen. Kutukypsien kalojen määrän odotetaan kasvavan hieman vuosina 2008 ja 2009.

SAP-ohjelma on osittain onnistunut saavuttamaan tavoitteensa elvyttää vuoteen 2010 mennessä lohijokien luonnollinen smolttituotanto 50 %:iin niiden tuotantopotentiaalista. Kokonaisuutena pohjoisimpien kantojen (arviointiyksiköt 1 ja 2) smolttien määrän kehityssuuntaus on ollut viimeisten 10 vuoden aikana erittäin myönteinen, ja useimpien niistä odotetaan saavuttavan 50 %:n tuotantotavoitteen vuoteen 2010 mennessä. Arviointiyksiköissä 4 ja 5 kannat ovat pysyneet suhteellisen vakaina mutta vähentyneet. Eräät kannat arviointiyksiköissä 4 ja 5 ja erityisesti pienissä joissa olivat SAP-ohjelman alkaessa niin köyhtyneitä, etteivät ne ole kyenneet elpymään, ja jotkut niistä ovat jopa heikentyneet entisestään. Syynä saattaa olla pienten jokien suurempi altistuminen ympäristöolosuhteiden vaihteluille ja ihmisen aiheuttamille paineille. ICES päättelee, että lohen kotiutusistutusten onnistumisen perusteellinen arvioiminen edellyttää tietoja yhden sukupolven ajalta (neljästä viiteen vuotta) sen jälkeen, kun poikaset on päästetty potentiaaliin lohijokiin. Alustavien tulosten perusteella vaikuttaa kuitenkin siltä, että vain muutamassa näistä joista kehitys on ollut myönteinen; suurimmassa osassa ei ole havaittu merkkejä kannan elpymisestä.

Suomenlahden (arviointiyksikkö 6) luonnonvaraisten kantojen tila on heikko. Vaikka arviot smolttituotannosta ja alueen kolmen luonnonlohijoen potentiaalisesta tuotantokapasiteetista ovat epävarmoja, kyseisten populaatioiden tilan katsotaan olevan turvallisten rajojen alapuolella.

1.4. Lohenkalastus Itämerellä

Lohenkalastuksessa on erotettava toisistaan ammatti- ja virkistyskalastus. Molemmat on arvioitu⁶, ja päätelmät esitetään jäljempänä.

1.4.1. Ammattikalastus

Vuonna 2007 Itämeren kaupallinen lohenpyynti oli alhaisimmalla tasolla sitten vuoden 1980. SAP-ohjelman voimassaoloaikana (1997-2007) lohisaaliit vähenivät 2 395 tonnista 913 tonniin (435 000 ja 177 000 yksilöä). Kalastuksen painopiste siirtyi jossain määrin avomereltä rannikkovesille. Vuonna 1997 avomerellä pyydetyn lohen osuus kokonaissaaliista oli 88 % ja vuonna 2007 noin 61 %, ja suuntauksen odotetaan jatkuvan. Kyseisellä jaksolla Ruotsin, Suomen, Puolan ja Tanskan osuus oli noin 90 % Itämeren lohen kokonaissaaliista. Vuonna 2007 ainoastaan 11 aktiivista suomalaista, ruotsalaista ja tanskalaista alusta¹³ pyysi lohta pääaltaassa, ja kullakin aluksella oli kahdesta kolmeen kalastajaa. Puolan laivasto koostui 15:stä lohenpyyntialuksesta, joilla työskenteli yhteensä 36 kalastajaa. Ruotsin ja Suomen rannikkokalastuksessa toimi vuonna 2007 yhteensä 340 lohenkalastajaa.

¹² ICES WKBALSAL Report 2008, ICES CM 2008/ACOM:55.

¹³ Tutkimuksessa aktiivisella aluksella tarkoitetaan alusta, joka harjoittaa kalastustoimintaa yli 60 päivää vuodessa.

Vuodesta 2005 alkaen lohenkalastusta ei ole rajoitettu TACeilla yhdessäkään Itämeren alueen valtiossa, ja vuonna 2007 kaupallinen nimellissaalis oli noin 40 % TACista. Tähän tilanteeseen vaikuttaneina tekijöinä pidetään korkeasta dioksiinipitoisuudesta johtuvia lohen kaupan pitämisen rajoituksia, hylkeiden pyydyksille ja saaliille aiheuttamien vahinkojen lisääntymistä, joka heikentää alueellisesti ja hetkellisesti kalastusmahdollisuuksia erityisesti rannikkokalastuksessa, kohonneita kalastuskustannuksia (esim. polttoaine) ja lohen alhaista hintaa. Myös useat muut tekijät ovat osaltaan rajoittaneet lohenkalastusta. Niihin kuuluvat muun muassa tekniset toimenpiteet, kuten kalastuksen aloittamisajankohdan vahvistaminen, rauhoitusalueet ja ajoverkkojen käyttöä koskevat rajoitukset.

Itämerellä alettiin ensin poistaa ajoverkkoja asteittain käytöstä, ja käyttö kiellettiin kokonaan 1. tammikuuta 2008¹⁴. On vielä liian aikaista arvioida kiellon vaikutuksia lohenkalastukseen, mutta todennäköisenä seurauksena saattaa olla avomerikalastuksen osuuden tuntuva väheneminen aikaisemmasta 70 %:sta. Tämä voi kenties koitua lohen rannikko- ja jokikalastuksen eduksi, mutta jollei näiden kalastusten käytetty pyyntiponnistus muutu huomattavasti nykyisestä tasosta, vuosittainen kokonaissaalis tulee alenemaan noin 40 % eteläisten kantojen ja 25–35 % pohjoisten kantojen osalta.

Vuonna 2007 Itämeren lohisaaliin arvo oli noin 2,7 miljoonaa euroa. Lohisaaliiden osuus on noin 0,5 % kaikkien lajien saaliiden kokonaisarvosta Puolassa, Tanskassa, Ruotsissa ja Suomessa. Lohikalojen (lohi, meritaimen ja kirjolohi) kokonaismarkkinat Puolassa, Tanskassa, Ruotsissa ja Suomessa olivat vuonna 2005 noin 100 000 tonnia. Pyydetyn luonnonvaraisen lohen osuus oli noin 1 %. Luonnonlohella on omat erityismarkkinansa, ja sen hinta on usein korkeampi kuin viljellyllä lohella.

Hylkeiden aiheuttamia kalakuolemia ja saalistappioita on vaikea arvioida, mutta niitä pidetään suurina ongelmina Pohjanlahden ja Suomenlahden rannikko- ja avomerikalastuksessa. Karkeiden arvioiden mukaan suorat tappiot olivat Suomessa ja Ruotsissa vuonna 2007 noin 67 tonnia (13 000 yksilöä), ja niiden arvo oli 245 000 euroa⁶. ICES:n mukaan kalastajien saalistappiot ovat vähentyneet heidän siirryttyään käyttämään erityisesti suunniteltuja lohiryisiä, ja tappioiden odotetaan vähenevän entisestään, kun yhä useammat kalastajat valitsevat tällaisten pyydysten käytön.

1.4.2. Virkistyskalastus

Vuonna 2007 lohen virkistyskalastuksessa noin 121 tonnia (19 000 yksilöä) pyydettiin joista ja noin 110 tonnia (21 000 yksilöä) merestä, mikä vastaa yhteensä noin 13 %:a Itämeren lohen kokonaissaaliista. Arviolta puolet merellä saaduista virkistyskalastuksen saaliista on viime vuosina pyydetty uistelusiimalla, ja tämä kalastus on lisääntynyt hieman eteläisessä pääaltaassa. Vuonna 2007 noin 37 000 virkistyskalastajaa pyysi lohta Ruotsin ja Suomen joista, ja arviolta 1 500–3 000 harjoitti lohen uistelukalastusta. Ruotsissa 70 ja Suomessa vähintään 30 yritystä tarjoaa kalastusmatkailupalveluja lohijoilla, ja tutkimusten mukaan uistelukalastus työllistää nykyisin 15–20 henkilöä Bornholmissa ja lähes 30 Ruotsissa.

Puutteellisten tietojen vuoksi lohen virkistyskalastuksen rahallista kokonaisarvoa Itämerellä on mahdoton arvioida. Kalastuslupien lisäksi virkistyskalastajat käyttävät

14 Neuvoston asetus (EY) N:o 2187/2005, annettu 21 päivänä joulukuuta 2005, kalavarojen säilyttämisestä teknisten toimenpiteiden avulla Itämeren, Belttien ja Juutinrauman vesialueilla, asetuksen (EY) N:o 1434/98 muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 88/98 kumoamisesta

huomattavia summia myös matkoihin, välineisiin, ruokailuun, majoitukseen jne., eikä näiden kustannuserien merkitystä pidä vähätellä. Käytävissä olevien arvioiden mukaan Tornionjoella käytettiin virkistyskalastukseen vuonna 2007 yhteensä 2 miljoonaa euroa ja uistelukalastukseen Tanskassa ja Ruotsissa vuosittain yhteensä noin 4 miljoonaa euroa.

2. MUTTA ITÄMEREN LOHIKANTOJA UHKAAVIA TEKIJÖITÄ

2.1. Elinympäristöjen tuhoutuminen

Elinkiertonsa eräissä vaiheissa lohi tarvitsee voimakkaasti virtaavia jokia. Ihmisen toiminnan seurauksena tällaiset luontotyypit ovat kuitenkin valitettavasti vähentyneet nopeasti kaikkialla Itämeren alueella. Kun joet valjastetaan energiantuotantoon ja niihin rakennetaan altaita, turbiineja ja patoja, lohen vaellusreitit tukitaan ja virtaukset muuttuvat. Tukinuitto on myös vaikuttanut huomattavasti pitkien koskiosuuksien sääntelyyn ja virtauksen muuttamiseen Itämeren alueen pohjoisosien joissa, mikä on entisestäänkin köyhdyttänyt lohelle soveltuvia elinympäristöjä.

2.2. Jokien huono veden laatu

Alkutuotannon kasvaessa maataloudesta ja asutuksesta peräisin olevat ravinteet ovat lisääntyneet monissa Itämeren alueen joissa. Niiden ja muiden orgaanisten aineiden hajoaminen on kuluttanut hapetta monissa ekosysteemeissä.

Lohta pidetään yleensä hyvänä veden laadun indikaattorina, koska se reagoi erittäin herkästi saasteisiin, happamoitumiseen ja happipitoisuuden alenemiseen. Jos veden pH-arvo laskee 6.3:een tai sen alle, veden kemiallisten ominaisuuksien muuttuminen on uhka lohelle. Siksi esimerkiksi Ruotsissa on jo vuodesta 1979 tehty laajamittaisia kalkituksia veden pH:n nostamiseksi. Myös ennen muuta selluloosatehtaiden ja kaivosten myrkyllisten jätevesien suorat päästöt aiheuttavat huolta monissa joissa.

2.3. Geneettinen häviäminen ja kantojen elvyttäminen

Itämeren lohikantojen geneettiseen monimuotoisuuteen vaikuttaa erityisesti kaksi uhkatekijää:

- geneettisen aiheiston ja ominaisuuksien häviäminen populaation ehtyessä tai pienentyessä,
- luonnonlohen ja viljellyn lohen – sekä eräissä joissa myös meritaimenen – geneettisten aineistojen sekoittuminen.

Geneettisen häviämisen seurauksena kyky sopeutua paikallisiin ympäristöolosuhteisiin ja ilmastonmuutoksen kaltaisiin ympäristössä tapahtuviin muutoksiin heikkenee.

IBSFC:n taannoksen SAP-ohjelman elvytystavoitteen seurauksena jäsenvaltiot ovat jo vuosien ajan istuttaneet lohienpoikasia ja smoltteja jokiin, joiden lohipopulaatiot olivat ehtyneet. Lisäksi jokiin, joiden kannat ovat heikentyneet, on tehty mittavia tukistutuksia. Eräissä Itämeren alueen maissa vesivoimayhtiöt on oikeuden päätöksellä määrätty laskemaan jokiin smoltteja korvauksena vaellusreittien tukkimisesta. Toiminnan tuloksena Itämeren alueella istutetaan nykyisin vuosittain 6–7 miljoonaa smolttia, mikä on liki kolminkertainen määrä luonnolliseen smolttituotantoon verrattuna. Näiden istutusten mahdollista vaikutusta luonnonlohipopulaatioiden geneettiseen kestävytyteen ei tunneta, mutta asia koetaan yleisesti huolestuttavaksi⁵.

2.4. Postsmoltti-eloonjäänti meressä

Postsmoltti-eloonjäänti on ollut asteittain aleneva viimeisten 10–15 vuoden aikana. Toistaiseksi alhaisin arvioitu eloonjääntiprosentti oli vuonna 2005: alle 10 % viljeltyjen smolttien ja noin 15 % luonnonvaraisten smolttien osalta, mikä on noin puolet 1990-luvun alun lukemista¹².

Postsmoltti-eloonjääntien alenemisen syyt eivät ole vielä tiedossa. Postsmolttivaiheen eloonjääntiprosentin on osoitettu korreloivan negatiivisesti hylkeiden runsaan esiintymisen kanssa ja myönteisesti silakkakantojen 0+ -runsauden kanssa³. Ilmiön yksi seuraus on se, ettei kalastuskokoisten rekryttilohien määrä ole noussut viime vuosina huolimatta luonnonvaraisen smolttituotannon kasvusta ja vakaana pysyneestä istutettujen smolttien määrästä.

2.5. M74-oireyhtymä

M74-oireyhtymä ansaitsee aivan erityistä huomiota. Se vaikuttaa Itämeren lohen luonnonvaraisiin ja sekakantoihin ja voi johtaa poikasten korkeisiin kuolevuuslukuihin ruskuaispussivaiheessa. Vuosina 1992–1996 yli 50 % kaikista nuorista lohista kuoli oireyhtymän seurauksena, mutta sittemmin prevalessi on viime vuosina laskenut alhaiselle tasolle. Oireyhtymän kehittymiseen vaikuttavia tekijöitä ei juurikaan tunneta, minkä vuoksi tulevien kuolevuuslukujen ennustaminen on mahdotonta. M74-oireyhtymästä johtuva kuolevuus on kuitenkin vuosien varrella vaihdellut, ja äkillisiä muutoksia saattaa olla odotettavissa myös tulevaisuudessa³.

2.6. Dioksiini

Dioksiinin ja sen kaltaisten aineiden kokonaispitoisuudet kasvavat lohessa iän myötä ja ylittävät yleensä Itämeressä vanhempien yksilöiden osalta EU:n kynnyksarvon. Suomi ja Ruotsi ovat saaneet poikkeuksen, joka sallii lohen käytön kyseisissä jäsenvaltioissa¹⁵ vuoteen 2011 asti, ja myös Viro, Latvia, Liettua ja Puola ovat hakeneet lupaa poiketa EU:n dioksiinilainsäädännöstä⁶. Tanskassa ja Latviassa ei saa pitää kaupan tietyn painorajan ylittävää lohta (Tanskassa 5,5 kg perattuna ja Latviassa 6 kg perkaamattomana painona). Kalastajien käyttäytyminen ja kalastuspaine muuttuvat korkeita dioksiinipitoisuuksia sisältävän kalan markkinoiden, aluksesta purkamislupien ja hintojen mukaan, mikä vaikuttaa välillisesti kantojen tilaan.

3. EDELLISEN SAP-OHJELMAN ARVIOINTITUTKIMUKSEN JA UUTTA HOITOSUUNNITELMAN KOSKEVAN LAUSUNNON PÄÄTELMÄT

3.1. Tieteellinen selvitys

Valmistellessaan lohen uutta hoitosuunnitelmaa komissio pyysi ICES:ltä arviota edellisestä SAP-ohjelmasta sekä lausuntoa uudesta hoitosuunnitelmasta⁵. Lisää taustatietoa on saatavissa Itämeren lohen hoitosuunnitelmaa käsitelleen seminaarin raportissa¹². Edellistä SAP-ohjelmaa koskevan ICES:n arvion sisältö on pääpiirteissään seuraava:

15 Komission asetus (EY) N:o 1881/2006, annettu 19 päivänä joulukuuta 2006, tiettyjen elintarvikkeissa olevien vierasainneiden enimmäismäärien vahvistamisesta (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti).

- SAP-ohjelma on osittain onnistunut tavoitteessaan elvyttää lohijokien luonnollinen smolttituotanto 50 %:iin niiden potentiaalista vuoteen 2010 mennessä.
- Vaikka onkin vaikea arvioida, ovatko Itämeren lohikannat ”turvallisten geneettisten rajojen sisäpuolella,” huolta herättää suurina määrinä istutettujen viljeltyjen lohien mahdolliset haittavaikutukset joissa, joiden kannat ovat köyhtyneet.
- ICES:n TAC-suositukset ovat olleet johdonmukaisia smolttituotannon tavoitteiden kanssa, mutta sovittu TAC on usein ollut korkeampi. Viime vuosina TACia ei ole käytetty kokonaan.
- Rysien lukumäärän rajoituksia rannikkovesillä pidetään tehottomina, koska pyydyskohtaiset saaliit vaihtelevat huomattavasti ja rajoitukset johtavat pyydysten määrän vähenemiseen vähiten tuottavilla alueilla.
- Rauhoitusaikoja pidetään tehokkaana keinona suojella kutuvaelluksella olevia kaloja.
- Rasvaevän leikkaaminen tai terminaalikalastukseen tarkoitettujen alueiden perustaminen ei kumpikaan ole osoittautunut tehokkaaksi keinoksi lisätä viljellyn lohien valikoivaa hyödyntämistä ja siten alentaa luonnonlohen tuotantoon kohdistuvaa painetta, koska niitä ei ole sovellettu kaikkialla.
- Ajoverkkojen käyttökielto on alentanut kalastuskuolevuutta.

Uutta hoitosuunnitelmaa koskevien ICES:n suositusten pääkohdat voidaan tiivistää seuraavasti:

- Nykyinen tavoite smolttituotannon elvyttämisestä 50 %:iin potentiaalisesta tuotannosta olisi nostettava vähintään 75 %:iin, jos tarkoituksena on lohikantojen elvyttäminen kestävän enimmäistuoton¹⁶ tasolle.
- Pienissä köyhtyneissä joissa (joiden smolttituotanto ei ole lisääntynyt samalla tavoin kuin muualla) elävien populaatioiden hoitotoimenpiteet edellyttävät paikallisia hoitosuunnitelmia, joissa hyödynnetään paikallisia elinympäristöön, elvytykseen ja tilan parantamiseen liittyviä toimia niiden populaatioiden tilan saattamiseksi kansainvälisten ja kansallisten kalastushoitotavoitteiden mukaisiksi.
- Olisi vahvistettava asianmukaiset tavoitteet lohikantojen geneettisen tilan selvittämiseksi. Ennen lisätutkimuksia metapopulaatioyksiköihin (jotka käsittävät useammasta geneettisesti toisiinsa yhteydessä olevasta joesta peräisin olevia lohipopulaatioita) voitaisiin soveltaa alustavasti geneettistä viitearvoa, joka on 500 luonnonvaraista kutevaa yksilöä sukupolvea kohti.
- Pääosin avomerellä toteutettaviin toimenpiteisiin perustuva lohien hoitomalli olisi hylättävä. Hoitotoimenpiteitä olisi sovellettava johdonmukaisesti kaikkiin kalastuksiin (avomerellä, rannikolla ja joissa harjoitettava ammatti- ja virkistyskalastus).
- Olisi pantava täytäntöön asianmukainen seurantajärjestelmä hoitotoimenpiteiden ohjaamiseksi ja tehokkuuden mittaamiseksi.
- Tulevaan hallinnointiin olisi sisällytettävä yhdenmukainen lähestymistapa, jossa otetaan huomioon lohipopulaatioiden dynamiikkaan koko niiden elinkaaren aikana vaikuttavat tekijät, lohien tarjoamat moninaiset taloudelliset ja sosiaaliset edut sekä loheen vaikuttava ihmisen toiminta, kalastus, elinympäristön muuttuminen ja kalahautomotoiminta mukaan luettuina.
- Tehokkuuden varmistamiseksi laitonta, ilmoittamatonta ja sääntelemätöntä ammatti- ja virkistyskalastusta (LIS-kalastus) koskevien valvonta- ja täytäntöönpanotoimien on oltava osa tulevaa elvytysohjelmaa. Tässä yhteydessä olisi myös estettävä, ettei lohta ilmoiteta virheellisesti meritaimeneksi.

¹⁶ SEC(2006) 868, Implementing sustainability in EU fisheries through maximum sustainable yield

- Arviot Itämeren alueen lohijokien smolttituotantopotentiaalista ovat perusteltuja ja hallinnointitarkoituksiin soveltuvia.

Lisäksi ICES:n lohityöryhmän raportissa¹² todetaan, että pyörökoukkujen käyttö saattaa lisätä saaliiden eloonjäämismahdollisuuksia ja Itämereen vapautettujen lohien määrää, mikä puolestaan alentaa alamittaisten tai mahdollisesti tietyille alueille istutettujen luonnonlohien kuolevuutta.

3.2. Sosioekonominen arviointi

Komission pyynnöstä on laadittu lohien uuden hoitosuunnitelman vaikutusten sosioekonominen arviointi⁶, jonka pääkohdat esitetään jäljempänä. Yhteenveto edellisen SAP-ohjelman arvioinnin tuloksista on esitetty 1.4 kohdassa.

- Bioekonomisen analyysin mukaan ammattikalastuksen pyyntiponnistuksen vähentäminen alentaa siitä saatavaa voittoa mutta parantaa heikentyneiden kantojen suojelutasoa ja lisää lohien määrää joissa. Kokonaisvoiton suhteellinen vähennys koskee kaikkia maita, mutta ainoastaan maat, joissa harjoitetaan virkistyskalastusta, hyötyvät tästä pyyntiponnistuksen vähennyksestä. Lohien yleistymisen johtaa todennäköisesti virkistyskalastajien määrän kasvuun ja piristää alueen talouselämää.
- Tornionjoen alueen virkistyskalastajien keskuudessa vuonna 2007 tehdyn tutkimuksen mukaan he olisivat valmiita maksamaan 290 000 euroa vuodessa hoitosuunnitelmasta, joka lisäisi saaliita joissa. Tutkimus osoitti, että vaikka vastaajat haluaisivatkin rajoittaa kaupallisia saaliita merellä, he eivät kannattaneet merikalastuksen kieltämistä kokonaan. Virkistyskalastajat olivat myös halukkaita maksamaan paremmista työllisyysnäkyistä jokilaaksoissa.
- Sosiologinen arviointi osoitti, että kaikkien sidosryhmien mielestä tarvittiin uusi hoitosuunnitelma SAP-ohjelmalla käynnistetyn elvytysprosessin jatkamiseksi. Sekä ammatti- että virkistyskalastajien keskuudessa lohienkalastus koetaan keinoksi turvata toimeentulo ja harvaan asuttujen alueiden elinvoimaisuus.
- Enemmistö sosiologiseen tutkimukseen osallistuneista sidosryhmistä valitsi neljästä vaihtoehdosta parhaaksi mallin, jossa TACit vahvistetaan sekä joista että merestä saaduille saaliille ja köyhtyneille joille asetetaan alhaisemmat tuotantotavoitteet. Sitä pidettiin hyvänä kompromissina, jossa huomioidaan sekä ammatti- että virkistyskalastajien edut ja joka saattaa lisätä osapuolten välistä vuorovaikutusta ja luottamusta sekä yleisemmin kalastuksenhoidon uskottavuutta.
- Sosioekonomisen raportin päätelmissä ehdotetaan, että hoitotavoitteet olisi kohdennettava ensisijaisesti kotijokiinsa palaaviin aikuisiin lohiin eikä yksinomaan nuorten lohien tuotantoon. Raportissa todetaan myös, että alue- tai jopa jokikohtaiset hoitomallit olisivat perinteistä TAC-sääntelyä parempi vaihtoehto.
- Kaupallisen kalastuksen todennäköisesti vähentyessä avomerellä lohta riittää enemmän virkistyskalastajien saaliiksi. Tämä voi johtaa nykyistä suhteellisesti korkeampaan kalastuskuolevuuteen virkistyskalastuksessa, jolloin tarve hallinnoida virkistyskalastusta korostuu ja saatetaan tarvita sekä biologista että sosioekonomista seuranta. Tällaisen seurannan mahdollisia perusindikaattoreita ovat virkistyskalastajien ja myytyjen kalastuslupien lukumäärä, saaliit sekä kalastuspalveluja tarjoavien yritysten lukumäärä.

4. KYSYMYKSIÄ LOHEN UUDEN HOITOSUUNNITELMAN VALMISTELUN TUEKSI

Komissio on edellä olevien tietojen sekä Itämeren alueellisen neuvoa-antavan toimikunnan (BSRAC) toimittamien näkökohtien¹⁷ perusteella laatinut kyselylomakkeen, jonka avulla pyritään keräämään jäsenvaltioiden ja sidosryhmien näkemyksiä eri toimintavaihtoehdoista.

Pyydämme vastaamaan kaikkiin kysymyksiin tai osaan niistä sekä esittämään yleisiä kommentteja kiinnostuksenne ja kokemuksenne mukaan. Vastaukset on suotavaa numeroida, ja ne on toimitettava meriasioiden ja kalastuksen pääosastoon (mare-baltic-salmon-consultation@ec.europa.eu viimeistään 1. toukokuuta 2009).

4.1. Yleiset tavoitteet

Nykyisten toimintalinjojen ja BSRAC:n lausunnon mukaisesti uuden hoitosuunnitelman yleisiin tavoitteisiin voisi kuulua seuraavaa:

- Itämeren ja sen alueen jokien luonnonlohta hallinnoidaan ja suojellaan turvallisten biologisten rajojen sisällä siten, että voidaan turvata kantojen geneettinen monimuotoisuus ja edistää luontotyyppidirektiivin¹⁸ tavoitteiden saavuttamista.
- Ammatti- ja virkistyskalastajat Itämerellä ja sen alueen joissa voivat käyttää Itämeren lohikantojen kestävä hoidon tarjoamia kalastusmahdollisuuksia.
- Loheen ja meritaimeneen liittyvää tieteellistä tutkimusta kehitetään edelleen yhteistyössä sidosryhmien kanssa.
- Asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ei aiheuta liiallista tai kohtuutonta hallinnollista taakkaa.

1) Minkä painoarvon antaisitte kullekin näistä tavoitteista? (erittäin tärkeä / tärkeä / ei erityisen tärkeä / vähäpätöinen / ei mielipidettä)

2) Haluaisitteko ehdottaa muita tavoitteita?

4.2. Pyyntiä koskevat valvontasäännöt, TACit mukaan luettuina

Komissio on saanut ICES:n lausunnon, jonka mukaan kaikille lohisaaliille meri- ja jokialueilla olisi vahvistettava TACit, virkistyskalastus mukaan luettuna. TACit voisivat perustua pyyntiä koskeviin valvontasääntöihin, jotka liittyvät kantojen lisäämiseen ICES-osa-alueilla. Siinä tapauksessa komissio voisi pyytää, että ICES ehdottaa tällaiselle sekakalastukselle asianmukaisia pyyntiä koskevia valvontasääntöjä. Koska nykyinen TAC on käytetty ainoastaan osittain (42 % osa-alueilla 22–31 vuonna 2007), komissio uskoo TACien nykytason riittävän kattamaan myös jokikalastuksen eräissä jäsenvaltioissa.

3a) Mitä mieltä olette yhteisestä TACista, joka kattaisi sekä joki- että merikalastuksen?

3b) Mikäli ette kannata yhteistä TACia, mitkä olisivat mielestänne parhaat vaihtoehdot kalastuksen rajoittamiseksi.

¹⁷ Baltic Sea Regional Advisory Council, March 2007. Recommendation on a salmon management plan for the Baltic sea

¹⁸ Neuvoston direktiivi 92/43/ETY, annettu 21 päivänä toukokuuta 1992, luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta

4.3. Tekniset toimenpiteet

Asetuksessa (EY) N:o 2187/2005¹⁹ säädetään eräistä loheen vaikuttavista toimenpiteistä, kuten aluksesta purettavien kalojen vähimmäiskoot, rauhoitusajat ja ajoverkkojen käyttökielto.

4) Olisiko nykyiset tekniset toimenpiteet sisällytettävä hoitosuunnitelmaan ja/tai olisiko vahvistettava lisätoimenpiteitä?

4.4. Tuotantotavoitteet

Itämeren alueen luonnonlohen tuotantotavoitteet voidaan vahvistaa joko smolttituotannolle tai kutevalle kannalle. ICES:n mukaan on suositeltavampaa vahvistaa tavoite smolttituotannon osalta. Tämä vaihtoehto on ollut käytössä Itämeren kalastuksessa jo viimeisten 10 vuoden ajan, ja tilastojen mukaan siitä on saatu hyviä tuloksia. Sitä pidetään myös toteuttamiskelpoisempänä tavoitteena¹². Smolttituotantoon liittyvä tavoite voidaan helposti muuntaa kutevaan kantaan liittyväksi tavoitteeksi, jota jäsenvaltiot voivat käyttää operatiivisiin tarkoituksiin ja saaliiden valvontaan.

ICES ehdottaa, että tavoitteeksi asetetaan vähintään 75 % kunkin joen arvioidusta potentiaalisesta smolttituotantokapasiteetista. ICES ei määritellyt aikakehystä, mutta BSRAC ehdottaa, että tavoite olisi saavutettava vuoteen 2020 mennessä. Tavoite on myös EU:n kestävän enimmäistuoton tavoitteen¹⁶ mukainen. Lisäksi EU, Itämeren alueen jäsenvaltiot ja Venäjän federaatio sopivat tavoitteeksi Itämeren toimintaohjelmassa (HELCOM)⁹, että luonnonlohen tuotannossa saavutetaan vuoteen 2015 mennessä vähintään 80 % parhaiden arvioiden mukaisesta tuotantopotentiaalista.

5) Mitä mieltä olette ehdotetuista tavoitteista ja aikataulusta?

4.4.1. Köyhtyneitä jokia koskeva erityistavoite

Komissio on tietoinen, että mahdollisuudet elvyttää Itämeren alueen lohijokien smolttituotantoa vaihtelevat suuresti. ICES:n ja Itämeren alueellisen neuvoo-antavan toimikunnan lausuntojen mukaan köyhtyneisiin jokiin, joiden osalta 75 %:n tuotantotavoite ei ole realistinen normaalin aikataulun puitteissa, olisi sovellettava välitavoitetta, joka on 50 % kunkin joen arvioidusta potentiaalisesta smolttituotantokapasiteetista, sekä jokikohtaisia erityistoimenpiteitä. ICES voisi käyttää kaikkia Itämeren alueen lohijokia koskevaa Helcom-kartoitusta jokien luokitusperusteena. Köyhtyneet joet yksilöidään ja syyt aikaisempien toimenpiteiden epäonnistumiseen selvitetään tapauskohtaisesti. ICES voisi ehdottaa komission hyväksyttäväksi yksilölliset välitavoitteet ja aikataulut tällaisia jokia varten.

6) Mitä mieltä olette välitavoitteiden asettamista köyhtyneille joille, ja mitä toimenpiteitä tällaisten jokien osalta olisi toteutettava?

¹⁹ Neuvoston asetus (EY) N:o 2187/2005, annettu 21 päivänä joulukuuta 2005, kalavarojen säilyttämisestä teknisten toimenpiteiden avulla Itämeren, Belttien ja Juutinrauman vesialueilla, asetuksen (EY) N:o 1434/98 muuttamisesta ja asetuksen (EY) N:o 88/98 kumoamisesta.

4.5. Toimenpiteet luonnonvaraisten ja viljeltyjen lohisaaliiden erottamiseksi toisistaan

ICES:n on ollut vaikea arvioida SAP-ohjelman edellyttämällä tavalla rasvaevän leikkaamisen ja terminaalikalastusalueiden perustamisen onnistumista. Kasvatetuilta smolteilta ja lohenpoikasilta leikataan rasvaevä niiden erottamiseksi luonnonlohista, ja toimenpiteen toivottiin auttavan vähentämään luonnonloheen kohdistuvaa kalastuspainetta. Komissio katsoo, että toimenpiteet sekakalastuksen luonnonloheen kohdistaman paineen rajoittamiseksi ovat tarpeen köyhtyneiden jokien lohikantojen suojelemiseksi. Jos uuteen hoitosuunnitelmaan sisällytetään ohjelma rasvaevän pakolliseksi leikkaamiseksi, näillä alueilla olisi käytettävä kohdennettuun lohenkalastukseen pyyntimenetelmiä, jotka mahdollistavat lohien päästämisen irti elävinä. Tällaisia pyydyksiä ovat esimerkiksi merrat, pitkäsiimat ja koukut. Myös rannikkoalueet, joilta köyhtyneistä joista peräisin olevaa lohta todennäköisesti pyydetään, olisi yksilöitävä.

Edellisen SAP-ohjelman mukaisesti eräät jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön toimenpiteitä luonnonlohen kalastuksen rajoittamiseksi rannikkoalueilla, joilla esiintyy sekä luonnonvaraista että viljeltyä lohta. Koska luonnonlohi nousee jokiin yleensä aikaisemmin kuin viljelty lohi, pyyntikauden alkua lykätään, jotta mahdollisimman moni luonnonlohi ehtisi nousta jokiin. Vaelluskäyttäytymisen paikallisten ja ajallisten eroavaisuuksien vuoksi tällaiset toimenpiteet olisi suotavaa toteuttaa alueellisella ja vuositasolla.

7) Olisiko suunnitelman sisällettävä toimenpiteitä, joilla edistetään pikemminkin viljellyn lohien kuin luonnonlohen pyyntiä, ja millaiset toimenpiteet olisivat mielestänne parhaiten soveltuvia?

8) Miten ja millä perusteella alueet, joilla luonnonlohen päästäminen irti on pakollista, olisi määriteltävä, jos ohjelma rasvaevän leikkaamiseksi otetaan käyttöön?

9) Millaisia muita hoitotoimenpiteitä haluaisitte ehdottaa köyhtyneiden jokien populaatioihin kohdistuvan kalastuspaineen vähentämiseksi?

4.6. Geneettisen monimuotoisuuden säilyttäminen

Itämeren lohikantojen geneettisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi ja tuleviin uhkatekijöihin ja haasteisiin varautumiseksi on komission mielestä tärkeää kerätä talteen geneettiset erityistiedot yksittäisten jokien populaatioista. Seuraavassa on eräitä yleisluonteisia kysymyksiä, jotka liittyvät geneettiseen monimuotoisuuteen:

10) Millaisia muita toimenpiteitä jäljempänä ehdotettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden lisäksi suosittelisitte geneettisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi?

Jäljempänä ehdotetaan eräitä tavoitteita ja toimenpiteitä Itämeren lohien geneettisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi sekä esitetään muutamia lisäkysymyksiä.

4.6.1. Kutevien kalojen vähimmäismäärän vahvistaminen

ICES ehdottaa, että mahdollisimman pian määritellään metapopulaatioyksiköt (jotka käsittävät useammasta geneettisesti toisiinsa yhteydessä olevasta joesta peräisin olevia lohipopulaatioita), jotta voitaisiin vahvistaa geneettiset tavoitteet luonnonvaraisten kutevien yksilöiden määrille sukupolvea kohti.

11) Mitä mieltä olette siitä, että hoitosuunnitelmassa vahvistetaan tavoitearvo luonnonvaraisten kutevien yksilöiden vähimmäismäärälle metapopulaatioyksikköä tai jokea kohti?

4.6.2. Viljeltyjen lohien määrän rajoittaminen

Komissio myöntää, että viljeltyjen lohien runsas esiintyminen joissa, joiden lohikannat ovat köyhtyneet, on uhka kyseisten jokien luonnonvaraiselle populaatiolle ravinnosta ja elintilasta käytävän kilpailun ja geneettisen sekoittumisen vuoksi. Myös harhautuminen toisiin jokiin on ongelma. Yksi keino tilanteen korjaamiseksi olisi lopettaa vähitellen viljellyn lohien tietoinen päästäminen näihin jokiin, mikä ei silti estäisi kansallisten tuomioistuinten määräämiä korvaavia istutuksia. Vaihtoehtoisesti voitaisiin vahvistaa maakohtainen raja-arvo istutettujen smolttien ja luonnonlohen smolttituotannon väliselle suhteelle.

12) Mitä mieltä olette edellä ehdotetuista toimenpiteistä istutettujen viljeltyjen lohien määrän vähentämiseksi?

4.6.3. Viljeltyjen lohien istuttamista koskevat säännöt tai suositukset

Perintöaineksen ulosvirtauksen vaikutusten rajoittamiseksi lisääntymisvaiheen aikana ja luonnonvalintaan perustuvien onnistuneiden istutusten varmistamiseksi ohjelmaan voisi sisältyä viljellyn lohien istuttamista koskevia sääntöjä tai suosituksia. Ne voisivat liittyä istutettujen lohien alkuperään, ikään ja laatuun sekä paikkoihin, joihin lohia olisi lupa istuttaa. Helcomin Itämeren lohien toimintasuunnitelmassa⁹ korostetaan, että olisi kehitettävä edelleen asianmukaisia lisäämismenetelmiä alkuperäisten luonnonkantojen geneettisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi.

13) Olisiko mielestänne hoitosuunnitelmaan sisällytettävä lohien istuttamista koskevia sääntöjä tai suosituksia?

14) Mitä sääntöjä tai suosituksia pidätte tärkeimpinä?

4.7. Toimenpiteet elinympäristöjen ja veden laadun parantamiseksi

Ohjelman tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että kalastusalan toimenpiteiden rinnalla toteutetaan toimenpiteitä elinympäristöjen ja veden laadun parantamiseksi. Jäsenvaltiot voivat toteuttaa näitä toimenpiteitä lohien hoitosuunnitelman, vesipolitiikan puitteiden²⁰ ja luontotyyppidirektiivin tavoitteiden saavuttamiseksi, ja ne voivat liittyä ihmisen vaellusreiteille luomien esteiden poistamiseen, lohiväyrysten rakentamiseen, rantavyöhykkeiden raivaamiseen ja/tai kunnostamiseen, elinympäristöjen parantamiseen sekä kutu- että poikasvaihealueilla ja veden laadun parantamiseen pH-arvon, happipitoisuuden ja virtauksen osalta.

15) Olisiko hoitosuunnitelmaan sisällytettävä suosituksia toimenpiteiksi, joilla parannetaan jokien elinympäristöjä ja veden laatua?

4.8. Täytäntöönpanosuunnitelmat

Ohjelma voisi käsitellä kullekin joelle laadittavan täytäntöönpanosuunnitelman hoitosuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Se voisi perustua jokikohtaiseen riskien

²⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/60/EY, annettu 23 päivänä lokakuuta 2000, yhteisön vesipolitiikan puitteista.

arviointiin, ja olisi myös suositeltavaa sovittaa toimenpiteet yhteen vesipolitiikan puitedirektiivin ja luontotyyppidirektiivin tavoitteiden kanssa. Yleisten tavoitteiden mukaisesti olisi kuitenkin kiinnitettävä huomiota siihen, ettei hoitosuunnitelmien laatimisesta, seurannasta ja koordinoinnista aiheudu kohtuutonta hallinnollista taakkaa.

16) Olisiko hoitosuunnitelmaan sisällytettävä myös täytäntöönpanosuunnitelma?

17) Olisiko täytäntöönpanosuunnitelmia koordinoitava, ja kenen olisi vastattava siitä?

4.9. Tukiryhmä

Yksi tapa koordinoida hoitosuunnitelman täytäntöönpanoa kansallisella tasolla voisi olla tukiryhmän perustaminen. Tukiryhmä voisi toimia foorumina parhaiden käytänteiden ja uusien ajatusten esiintuomiseksi sekä sidosryhmien, jäsenvaltioiden edustajien ja tieteellisten asiantuntijoiden kohtaustapaikkana.

18) Olisiko hoitosuunnitelmaan mielestänne aiheellista kuulua tukiryhmän perustaminen, ja minkä tahon olisi huolehdittava kokousten järjestämisestä ja työn hallinnoimisesta?

4.10. Seuranta ja raportointi

Nykyisin jäsenvaltioiden on seurattava ja valvottava rannikko- ja jokikalastuksen lohisaaliita ja raportoitava niistä ICES:lle vuosittain TACien vahvistamiseksi. Jos myös jokikalastuksen kattava lohien hoitosuunnitelma hyväksytään, jäsenvaltioiden olisi seurattava suunnitelman täytäntöönpanoa ja eri jokien populaatioiden tilaa.

ICES ehdottaa SAP-ohjelmaan sisältyvän indeksijokien järjestelmän säilyttämistä seurantaan ja yksityiskohtaisempaa tutkimusta varten. Jokien luetteloa olisi todennäköisesti täydennettävä. Seuranta voisi kattaa elinympäristön paranemisen laajemmassa mittakaavassa sekä seuraaviin muuttujiin perustuvat arviot eri jokien populaatioista:

1. smolttituotanto;
2. naaraspuolisten kutevien yksilöiden lukumäärä;
3. jokien poikastiheys.

Luontotyyppidirektiivin mukaisesti jäsenvaltioiden on raportoitava suojeltujen lajien tilasta seuraavan kerran vuosina 2014 ja 2020. Komissio ehdottaa, että kertomukset lohien uuden hoitosuunnitelman täytäntöönpanosta jäsenvaltioissa toimitettaisiin sille saman raportointivelvollisuuden mukaisesti joka kuudes vuosi. Komissio voisi laatia jäsenvaltioiden käyttöön lomakemallin, joka helpottaisi suunnitelman täytäntöönpanoa ja sen kattamien jokien tilaa koskevaa raportointia.

19) Mitkä ovat mielestänne parhaat/huonoimmat käytänteet lohijokien seurannassa?

4.11. Valvonta ja vaikeudet erottaa toisistaan meritaimen ja lohi

Neuvoston asetus (ETY) N:o 2847/93²¹ kattaa myös Itämeren lohien valvonta- ja raportointitoimet. Uusi valvonta-asetus on valmisteilla, ja sen hyväksymisen odotetaan

²¹ Neuvoston asetus (ETY) N:o 2847/93, annettu 12 päivänä lokakuuta 1993, yhteiseen kalastuspolitiikkaan sovellettavasta valvontajärjestelmästä.

tapahtuvan vielä tänä vuonna. Jos lohen uusi hoitosuunnitelma kattaa myös joki- ja virkistyskalastuksen, jäsenvaltioiden olisi valvottava myös näitä saaliita ja ilmoitettavane.

Vaikka asetuksessa säädetään, että lohi ja meritaimen on ehdottomasti erotettava toisistaan, lohi ilmoitetaan edelleen usein virheellisesti meritaimeneksi⁶. Näiden kahden lajin erottaminen toisistaan on erittäin tärkeää kantojen hoidon perustana olevan kalastuskuolevuuden mittaamiseksi, minkä vuoksi komissio haluaa korostaa tarvetta tehdä saalisraporteissa ero lohen ja meritaimenen välille. Nykyisin meritaimenelle ei ole vahvistettu omaa TACia. Koska useiden meritaimenkantojen kalastus ei selvästikään ole kestäväällä tasolla ja kannat vaeltavat myös kauas rannikkoalueilta, tässä yhteydessä voisi olla aiheellista keskustella kansainvälisen yhteistyön kehittämisestä näiden kantojen hoitamiseksi.

20a) Millaisia kokemuksia Teillä on lohen ja meritaimenen erottamisesta toisistaan niin käytännön kuin hallinnoinninkin tasolla?

20b) Voisitteko suositella parasta toimintatapaa?

21) Kannatatteko meritaimenen sisällyttämistä vastaisuudessa hoitosuunnitelmaan, jos se todetaan suositeltavaksi vaihtoehdoksi tieteellisen lausunnon perusteella?

4.12. Tutkimus

Valmistellessaan tätä kuulemisasiakirjaa komissio yksilöi eräitä kysymyksiä, joiden osalta tarvitaan lisää tutkimusta ja jotka voitaisiin sisällyttää hoitosuunnitelmaan tai joita voitaisiin käyttää suunnitelman täytäntöönpanon ja päivittämisen tukena:

- syy postsmoltti-eloonjäämisen alenemiseen meressä olisi selvitettävä;
- metapopulaatioyksiköiden valitseminen geneettisiin tarkoituksiin;
- vaellusreittien kartoittaminen;
- lisätietojen kerääminen virkistyskalastuksen saaliista sekä lohta ja meritaimenta koskevien toimenpiteiden tehostaminen.

22) Millä muilla alueilla mielestänne kaivattaisiin tutkimusta?